

Δυσχερής επικοινωνία (δασκάλων - μαθητών)

Του Κώστα Λογαρά

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η παρατηρούμενη απομάκρυνση δεν είναι μόνο ηλικιακή αλλά κυρίως πολιτισμική.

Τα εκάστοτε τεχνολογικά δεδομένα μεταβάλλουν τόσο γρήγορα τις πολιτισμικές αντιλήψεις, ώστε να μην μπορεί κανείς να μιλάει πλέον σε παιδιά με τα δεδομένα της προηγούμενης πενταετίας.

Μιλώντας τους, (ο εκπαιδευτικός) μοιάζει να τους μεταγγίζει αξίες και ιδέες που ανήκουν σε ένα απώτατο παρελθόν που δεν τους ανήκει, δεν θα το χρειαστούν, δεν τους ενδιαφέρει και είναι έξω εντελώς από το πρόσφατο πολιτιστικό μοντέλο.

Πρόκειται για μέγιστη πλέον διαφορά αντιλήψεων και διεύρυνσης του χάσματος.

Τα κατ' εξοχήν προβλήματα της εκπαίδευσης οφείλονται κυρίως στην τεράστια πολιτισμική διαφοροποίηση.

Θα έπρεπε πρωτίστως να βρούμε μια κοινή γλώσσα να μιλήσουμε. Να ορίσουμε εκ νέου έναν τόπο κοινό, να αναθεωρήσουμε συγκεκριμένες κοινωνικές αξίες και να συμφωνήσουμε πάνω σε αυτές όσον αφορά τη σημασία τους και τη λειτουργικότητά τους.

Η απόσταση που χωρίζει έναν σύγχρονο δάσκαλο από τους έφηβους μαθητές του διευρύνεται συνεχώς με ταχύτατους ρυθμούς. Και η παρατηρούμενη απομάκρυνση δεν είναι μόνο ηλικιακή (πράγμα απολύτως φυσικό) αλλά κυρίως πολιτισμική.

Οι κοινωνικές αλλαγές, ο μετασχηματισμός των αντιλήψεων, οι καταγιστικές εξελίξεις στον χώρο της τεχνολογίας διαμορφώνουν εξ ίσου αναλώσιμες συμπεριφορές και επιβάλλουν βραχύβια ενδιαφέροντα - δεν τολμώ να πω ιδεολογίες - που δεν προλαβαίνουν ούτε να γίνουν βιώματα ούτε να αφομοιωθούν. Παραδείγματος χάριν, η έννοια της «κοινωνικής ζωής» ή του «σεβασμού στα προσωπικά δεδομένα» δεν μπορεί να είναι η ίδια ούτε σε περιεχόμενο ούτε σε μορφή μετά την εισβολή του κινητού, του iPhone ή του facebook.

Τα εκάστοτε τεχνολογικά δεδομένα μεταβάλλουν τόσο γρήγορα τις πολιτισμικές αντιλήψεις, ώστε να μην μπορεί κανείς να μιλάει πλέον σε παιδιά της Β΄ ή της Γ΄ Λυκείου, με τα δεδομένα της προηγούμενης πενταετίας καν. Η ψηφιακή (τους) γλώσσα, η συνεχώς εναλλασσόμενη ως κινούμενη άμμος και άρα η θέαση της ζωής (τους) διαφοροποιείται με τέτοιες συχνότητες που είναι αδύνατο να την παρακολουθήσεις, όσο καλές προθέσεις και να έχεις. Αν αυτή είναι η πραγματικότητα, καταλαβαίνει κανείς, γιατί γίνεται όλο και πιο δυσχερής (δεν εννοώ κατ' ανάγκην εκθρική) η επικοινωνία τού εκπαιδευτικού με δεκαεξάχρονα, δεκαεπτάχρονα παιδιά. Μιλώντας τους, μοιάζει να τους μεταγγίζει αξίες και ιδέες που ανήκουν σε πολύ μακρινή περίοδο, σε ένα απώτατο παρελθόν που δεν τους ανήκει, δεν θα το χρειαστούν, δεν τους ενδιαφέρει και είναι έξω εντελώς από το πρόσφατο πολιτιστικό μοντέλο.

Δεν πρόκειται, βεβαίως, για τη γνωστή απαξίωση του σχολείου ούτε για το ατελέσφορο του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά για μέγιστη πλέον διαφορά αντιλήψεων και διεύρυνσης του χάσματος (ακόμα και κοιτών μεταξύ τους) γενιών. Το πέρσι φαντάζει ήδη μακρινό και τα αναλώσιμα πρότυπα ή οι χτεσινές αξίες έχουν αντικατασταθεί από σημερινές φρέσκες.

Αν συμβαίνει να «ακούει» ένας μαθητής τον εκπαιδευτικό (τον ακούει χωρίς να συμμετέχει ενεργά) είναι γιατί «εκτιμά» τη χρησιμότητα και αποτιμά συνήθως σε χρήμα την αποτελεσματικότητα των μεθόδων του, οι οποίες και θα του εξασφαλίσουν το εισιτήριο για την εισαγωγή του στο πανεπιστήμιο. Όχι πάντως γιατί έχει ενδιαφέρουσες απόψεις. Δεν μπορούν αυτές πια να συμβάλουν στο σχήμα που έχει ένας ψηφιακός έφηβος για τον κόσμο. Αυτός είναι ο κανόνας, υπάρχουν βέβαια και εξαιρέσεις.

Ειρήσθω εν παρόδω ότι δεν έχω πρόθεση να κρίνω αυτήν την πραγματικότητα αλλά να την καταγράψω. Για να καταλήξω στη σκέψη ότι τα κατ' εξοχήν προβλήματα της εκπαίδευσης οφείλονται κυρίως στην τεράστια πολιτισμική διαφοροποίηση. Έχουν να κάνουν πολύ περισσότερο με την έννοια του χρόνου όπως τον βιώνουμε πλέον και μας διαμορφώνει και δεν είναι ζήτημα νέων μεθόδων μόνον ή υιοθέτησης συστημάτων που εφαρμόζονται αλλού, σε διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Γι' αυτό, φοβάμαι ότι δεν στοχεύουμε σωστά στην προώθηση του εκπαιδευτικού προβλήματος. Ματαιοπονούμε με ημίμετρα

Ο σημερινός δάσκαλος, όσο ευσυνείδητος ή επαρκής κι αν είναι, δε μπορεί να γεφυρώσει μόνος του το υφιστάμενο πολιτισμικό κενό. Δεν είναι δυνατόν να του ζητάμε να επιλύσει ένα πρόβλημα που τον ξεπερνά.

Αυτήν την αδιέξοδη κατάσταση την εκλαμβάνει σαν προσωπική του ήττα.

που πολύ γρήγορα ακυρώνονται, εκ των πραγμάτων. Ίσως, θα έπρεπε πρωτίστως να βρούμε μια κοινή γλώσσα να μιλήσουμε. Να ορίσουμε εκ νέου έναν τόπο κοινό, να αναθεωρήσουμε συγκεκριμένες κοινωνικές αξίες και να συμφωνήσουμε πάνω σε αυτές όσον αφορά τη σημασία τους και τη λειτουργικότητά τους.

Ο σημερινός δάσκαλος όσο ευσυνείδητος ή επαρκής κι αν είναι δε μπορεί να γεφυρώσει μόνος του το υφιστάμενο πολιτισμικό κενό. Δεν είναι δυνατόν να του ζητάμε να επιλύσει ένα πρόβλημα που τον ξεπερνά. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θέλει. Γιατί κάθε φορά που αρχίζει η εκπαιδευτική χρονιά, βλέπει με αγωνία να απομακρύνεται όλο και περισσότερο, όλο και με πιο γρήγορους ρυθμούς από τους καινούργιους μαθητές του. Κι αυτήν την αδιέξοδη κατάσταση την εκλαμβάνει σαν προσωπική του ήττα.

Από την εφημερίδα «Τα Νέα», 16/10/2010

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100 περίπου λέξεις.
2. Να βρείτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων και να δημιουργήσετε μία πρόταση με το καθένα από αυτά: χωρίζει, διαφοροποιείται, απόπειρα, ατελέσφορο, προώθηση.
3. Να προσδιορίσετε τα δομικά μέρη της 5^{ης} παραγράφου και να δικαιολογήσετε τη μέθοδο ανάπτυξής της.
4. Πως επιτυγχάνεται η σύνδεση των προτάσεων της τελευταίας παραγράφου του κειμένου;
5. Να αναλύσετε την παρακάτω φράση σε μία παράγραφο 90 περίπου λέξεων με τη μέθοδο του αιτίου - αποτελέσματος: «*Η αδυναμία ορισμένων εκπαιδευτικών να παρακολουθήσουν τις αλλαγές στην τεχνολογία συνιστά τον παράγοντα αποξένωσής τους από το εκπαιδευτικό τους έργο και από τους μαθητές τους.*»
6. «*Αναμφίβολα η πρόοδος της τεχνικής συντελείται ταχύτατα και φανερά επηρεάζει την ακόμη και την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη. Δεν είναι, όμως, έτοιμοι όλοι να την υποδεχτούν. Η κατάσταση αυτή αντικατοπτρίζεται στη σχέση δασκάλου - μαθητή.*». Εσείς ως μαθητές, υποψήφιοι για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ποια εφόδια θα θέλατε να έχει ο εκπαιδευτικός του σχολείου σας και ποια πιστεύετε ότι θα ήταν τα οφέλη για την εκπαίδευσή σας;